

3 сыйныфында математика дәресе

**ТЕМА : « Берничә тапкыр зуррак һәм кечерәк
тибындагы мәсьәләләрне чишү һәм 5кә тапкырлау
таблицасын ныгыту».**

Укытучы: Газизова Гүзәлия Фирдәвис кызы.

Тема: Берничэ тапкыр зуррак һәм кечерэк тибындагы мәсьәләләр чишү һәм 5 кә тапкырлау таблицасын ныгыту.

Дәрес тибы: ныгыту дәресе

Максат:

1. Үткәннәрне ныгыту : гамәлләр үтәү тәртибен, 5 кә тапкырлауны, берничэ тапкыр зур, кечерэк тибындагы мәсьәләләр чишү.

2. Мисал, мәсьәләләр чишү күнекмәләрен ныгыту.

3. Шәфкатьлелек, ярдәмчеллек һәм табигатькә сак караш тәрбияләү.

Җиһазлау: дидактик материаллар: әкият персонажлары, абак, карточкалар.

1. Дәрес барышы:

Оештыру моменты: Исәнмесез, кадерле укучылар. Барлык кирәк-яракларны эзерләдек.

2. Белемнәрне актуальләштерү:

У. Бүген балалар, безнен үткән темалар буенча ныгыту дәресе булачак. Эйдәгез эле искә төшерик эле нинди темалар үттек эле?

Б. – Гамәлләр үтәү тәртибе:

- 5кә тапкырларга, бүлүргә
- берничә тапкыр зур, кечерәк тибындагы мәсьәлә чишү
- тәрәзәле анлатмалар

У. Бик дәрес. Без шушы өйрәнгән темаларга бүген мисаллар, мәсьәләләр чишербез. Э сезгә дәрес кызыктырак булсын өчен әкият дөньясына сәяхәт ясарбыз. Ин беренче безгә нәрсә очрый? (тактага йомры икмәк куела).

Б. – Йомры икмәк.

У. _ Әкият буенча йомры икмәккә нәрсә очрый?

Б.-Куян.

У. Дәрес, куян анын юлына аркылы төште. Анын йомры икмәккә шарты бар икән. Нинди микән ул?(куянын кулында конверт, э анда телдән исәпләргә мәсьәләләр бирелгән).

а). 1 куянын ничә колагы? – 2, 4, 8...

б). 1 этнен аягы ничә? – 2, 3 ...

в). 1 йолдызчыкнын почмагы ничә? – 2, 3 ...(бу рәсемнәрне тактага түгәрәк эченә куйсан да була).

Куянын эле телдән исәпләүгә дә мәсьәләләре бар икән. Эйдәгез эле укыйк.

У. Аюга 4 яшь, э әнисе аннан 9 тапкыр яшькә олырак. Аюнын әнисенә ничә яшь? (балалар абакларында күрсәтәләр).

У. Ярар, балалар, күбегез 36 яшьне күрсәтте. Ә, сез аны ничек таптыгыз? Тапкырлап. Ә ни өчен тапкырлыйбыз?

Б. Чөнки мәсьәләдә тапкыр зуррак диелгән. Шунда тапкырлау гамәле белән чишелә.

У. Дөрес, әйдәгез әле тагын берне укыйк, Айнур кибеттән 5 кг алма һәм 15 кг груша сатып алган. Груша алмага караганда ничә тапкыр күбрәк алынган?

Б. 3 кг.

У. Ни өчен 3 кг?

Б. Чөнки без ничә тапкыр күбрәк икәннен белү өчен зуррак санны кечерәк санга бүләбез.

У. Дөрес, балалар йомры икмәккә ярдәм иттегез. Рәхмәт сезгә. Йомры икмәк алга таба тәгәрәде.

Ял итү: - Дуслар, кая барасыз?

- Карурманга барабыз.

- Карурманда нишлисез?

- Кура жиләк жыябыз.

- Жиләк белән нишлисез?

- Жиләктән как коябыз.

- Бүре килсә, нишлисез?

- Урман буйлап качабыз.

Ә менә йомры икмәк курыкмый. Ул бүренен шартын үтәргә әзер. Ә нинди хайван микән сон ул бүре?

Б. Ул ерткыч хайван. Урманда яши. Файдасы үлгән чирле хайваннардан урманны чистарта. Санитар ролен үти.

Бүренен шарты:

3 сыйныф – 8.

4 сыйныф - ? 2 тапкыр артыграк

Шарты бар, мәсьәләтөзибез.

Б. 3 нче сыйныф 8 нарат, э 4 нче сыйныф 2 тапкыр күбрәк нарат утырткан. Ике класс бергә күпме нарат утырткан?

У. Чишүен дәфтәргә язабыз.

Число

Сыйныф эше.

У. Кыскача бирелешне язмыйбыз.

Чишүен генэ язабыз.

Бер укучы тактада эшлэсен яза.

$$(8*2)+8=16+8=24$$

Жавап: 24 нарат.

Нинди эш эшлэгэн инде балалар?

Б. Бик файдалы. Ни өчен? Чөнки агачлар утырту бик мэрхәмәтле эш. Агачлар кислород бүлеп чыгара, табигатьне матурлый, кырда кар тотыла, төрле эйберләр ясала.

У. Әйе, бик дөрөс әйтәсез балалар, ул шулай ук кешенен сәламәтлегенә бик файдалы. Менә быел безнен Чаллыда 8000 га якын агачлар утыртылды. Монда сезнен эти-эниегезнен, сезнен дә өлөшөгез керелгәндер, әйеме.

Балалар бүре безгә телдән исәпләүгә, төзөргә мәсьәләләр бирә бит эле.

1) $5*4$ 2) $30 : 5$

Бал-р: - Алсу кибеткә барды. Ул 5 тиеннән 4 дәфтәр сатып алды. Алсу ничә тиен түлөгән. (20 тиен)

- Укучылар 5 шәр итеп 4 рәткә алмагач утыртканнар. Барлыгы күпме алмагач утыртканнар?

- Эни 30 пилмән пешерде, аны тигез итеп 5 кешегә бүлде. Һәрбер кешегә ничә пилмән эләккән? ($30 : 5=6$)

- Ашханәдә 5 кг он һәм 30 кг ярматоттылар. Ярма онга караганда ничә тапкыр күп тотылган. Он ярмага караганда ничә тапкыр аз тотылган?

У. Наратта 3 тиен утыра, һәрберсенен каршында 2 тиен. Тиеннәр ничә булган? (Белмичә торсалар, балалар әйдәгез эле 3 нарат арасында югалып калмыйк (халыкта шулай диләр) гади генә бит бу, уйлагыз эле)

У. икмәк юлын дәвам итә һәм ул нәрсәгә барып чыга.

Ага. Ә аю безнен бик сәламәт, чөнки ул спорт белән шөгыйльләнә икән. Әйдәгез без дә ана кушылып ял итеп алыык эле.

III. Ял итү.

- Куллар, кул-аяклар, муен, билләрне язып алу.

IV. Мисаллар чишү:

Юлын дэвам иттерэ 2 юл чаты: берсе – төлкегэ алып бара, икенчесе – урманнан чыгып китү юлы.

Кайсысына юл тотыр микэн? 2 нчесенэ, э нигэ 1 нчесенэ түгел? Анда нэрсэ бар?

Б-р: төлке, ул аны ашар иде. Э без аны ашатмыйбыз.

Э икенче юл ябык балалар, аны ачабызмы? Анын өчен мисаллар чишэргэ кирэк:

Тактада: (тиз эшлэүче балаларга карточкалар бирергэ)

1 рэт

$$12+38-33=$$

$$(48-16):8=$$

$$9:3*5=$$

2 рэт

$$55-(20+8)=$$

$$14+28:7=$$

$$3*4:6=$$

3 рэт

$$42-16-20=$$

$$6*(20-15)=$$

$$6*4:8=$$

Юл арылаш ачылды, эле тагын бирем бар:

Анлатманы чиш.

$$b-3+8$$

$$b=12; 5$$

$$30+a$$

$$a=6; 15$$

V. Йомгаклау. Без нилэр эшлэдек балалар, беренче дэрестэ? Сызгэ дэрес ошады? Ни өчен?

Б-р: Чөнки экият иленэ сэхэт ясап без йомры икмэккэ ярдэм иттек: мисал, мэсьэлэлэр чиштек.

У. Эйе, балалар, мин дә сезнен эшлэрегеz белэн канэгать булдым. Рэхмэт сезгэ.

Билгелэр кую.

VI Ой эше: 16, 39 бит (гамэллэр тэртибен үтэүгэ мисаллар чишү). мөстэкыйль эшкэ эзерлэнэргэ.